Oulu-lehti 27.2.1978

Panu

EUVO PAKKALA

Otsikko ei ole painovirhe, mutta palataan siihen, kun keritään.

Sain kirjan sekä jouluksi että joulun alla, ja nyt on puhe jälkimmäisestä "Lahjahevosen suuhun ei katsota." Iloitsen tästä sananparresta, sillä sain kirjan kollegaltani Antilta, joka näyttää sentään joskus käyttävän koko nimeä Antti Aalto, nyt tässä lahjakirjassa, jonka yksiselitteinen nimi on Oulu. Tämän Oulun sekä kuvat että tekstit ovat olleet isoksi iloksi, mitä ei rakkaasta Oulustamme suinkaan aina voi sanoa. Kirjan kuvaajan nimi on Ari Yrjänä. En tunne miestä lainkaan, mutta kuuluu olevan entinen oululainen. Joidenkin mielestä se on meriitti!

Tämä uusin Oulu-kirja on joka tapauksessa oululaisempi kuin tätä edellinen Oulu-kirja, valokuvakirja nimittäin. Hilkka Inkalan piirretty Oulu oli toki aidosti oululainen. Siitähän ei pääse, että kun tehdään kuvakirjaa Oulusta, näkymät ja kohteet ovat samat kuin edellisiäkin kirjoja tehtäessä, kuinkahan monta niitä onkaan . . . Oulun rautatieasema, esimerkiksi, olisi voinut olla jo Inhan kirjassa, sillä hän kävi Oulua kuvaamassa ensimmäisen kerran 1892. Sama asema. Joku voisi luulla, että oululaiset rakastavat vanhoja puutaloja, mutta ooppa vaiti, taitaa olla Herra Valtio, joka vain luulee niin. Vieressä on kuitenkin Oulun lentopaviljonki, joka ei olekaan mikään parakki.

Vaikka olen Oulua katsellutkin ja jonkin verran myös tutkiskellut, huomaan taas kerran, kuinka kuvat samoista kohteista näyttävät kohteen toisenlaisena kuin joskus toiste. Taitaa riippua kuvaajasta, mutta riippuu myös kuvakulmasta. Merikoskenkatu yhden katolta otettu kuva yli siltojen ei totisesti kaunista Toivonsaaren "pistetaloja", ja joissakin keskikaupungin kuvissa kuvaaja likistää näkymän lähes tuntemattomaksi. Jokin tarkoitus kai sellaisillakin kuvilla on. Ehkäpä ainakin siinä rantakuvassa, jossa laiva Hailuoto ui. Yleisemmin Yrjänä ei tunnu hakeneen haljuja kulmia, päinvastoin. Niinpä hän on saanut Vaakunankin sopeutumaan maisemaan, kun on ottanut yökuvan Pikisaaren rannalta Rantakadun suuntaan. Yleisempi kokemus lienee se, että pitää mennä Vaakunan sisälle, ennen kuin maisemat alkavat näyttää joltakin.

On monta muutakin hienoa kuvaa kuin edellämainittu, samoin monta hyvin hoksattua kulmaa ja tilannetta. Kuva Tähtitornin ohi ja yli taitaa olla Vaakunan katolta, suven suloisuus, suihkut, "Tuomas Pontikka", Merikosken voimalaitos ja Puolivälinkankaan "sieni". Ja johan on Antin tekstikin kohdallaan: "Oulu kohoaa asuttavan maanpiirin ainakin kaikista kaupungeista oivallisimmilla paikalla." Sanon, että Antin, vaikka Antti toki mainitsee lähteen, joka on Johannes Snellmannin De Urbe Uloasta, Oulun ensimmäisestä "historiasta", Walter J. Snellmanin käännös. Mutta tekstittäjän oivallus: signeerannut Antti Aalto.

Antista on tullut vuosikymmenien saatossa niin oululainen, että usiampi oululainen tietää Oulusta vähemmän kuin Antti. Paitsi sitaatteja Snellmanista, on Antti A. lainannut muitakin tätä edellisiä Oulu-kirjoja. Sitaatit hän on sommitellut anttimaisiksi ryhmiksi, niin että kirjoittajien näkemykset lyövät veikeästi toisiaan korville. Arvaan, että Antti on nauranut raumlaisit tai , jos niin voi sanoa. Sivulla 59 hän antaa oululaisia myös nokille oululaisten omilla eväillä. Kuvassa kansa odottaa Bingon avautumista, onhan oikeita oululaisia, ja teksti: "Minä en oo koskaan eläny onkikalolla enkä arpajaisvoitoilla." Pitääkö sanoa, että oululainen sananparsi!

Nämä oululaiset sananparret ovat löytäneet paikkansa niin hyvin, että panee hörisemään aukeama aukeaman jälkeen. Katsokaa nyt, miten kasku Antti Rietrikki Helaakoskestakin "istuu" Hupisaarten maisemaan! Kuvat ja tekstit viettävät yhteistä riemujuhlaa esim. Kauppahallin aukeamalla. Tippa silmässä katselen rinnan vanhaa ja uutta arkkitehtuuria, josta jälkimmäinen on luotu kestämään ja koettelemaan meitä kolmanteen ja neljänteen polveen . . . Ari Yrjänällä on silmää tällaiselle. "Sano sinä Manniska muuta", sanoo AA, mutta en minä tähän voi kaikkia AA:n löytämiä sananparsia sovittaa. Lukekaa ite!

Entä sitten se EUVO PAKKALA? Kirja on painettu viime vuonna ja Pakkalan patsas kuvattu varmasti sitä edellisenä kesänä, mutta käykääpä katsomassa, joko Teuvon T on löytynyt! Ja puheen ollessa kirjailijoista: käykääpä katsomassa, joko julkisivulautakunta on löytänyt Koskenniemen laatan. Tavallinen kadunmies ei sitä kyllä löydä.

Vaikka tämä ei olekaan arvostelu, niin todettakoon, että ko. kirjan on julkaissut Pohjoinen ja painanut Kalevan kirjapaino. Taitosta ottaa vastuun Yrjänä itse.